

Valtiovarainministeriö

NEUVOSTORAPORTTI VM2017-00215

EUS Salmi Martti, Morén Pekka(VM),
Haanpää Tiina(VM)

11.04.2017

JULKINEN

Asia

Epävirallinen valtiovarainministerikokous 7.-8.4.2017, Malta; yhteenvetoraportti

Kokous

Epävirallinen valtiovarainministerikokous 07.04.2017 - 08.04.2017

Epävirallisessa valtiovarainministerikokouksessa käytiin keskustelua pankkien järjestämättömistä luotoista, joiden määrä etenkin eräissä euromaissa on ongelmallisen korkea. Toisena aiheena oli yksityisten investointien vahvistaminen Pohjois-Afrikassa, jonka yhteydessä pohdittiin mm. eri instituutioiden ja hankkeiden roolia alueella. Kolmantena aiheena oli verotuksen varmuus, jonka yhteydessä nostettiin esille petosten torjunta, digitalisaatio ja EU:n rooli globaalien tason toimissa.

Euroryhmä sopi Kreikan talouden uudistuspaketista, johon kuuluu eläkeuudistus vuonna 2019 ja tuloverouudistus vuonna 2020. Kummankin kokoluokka on 1 % BKT:sta. Toisen väliarvion viimeistely jatkuu tämän poliittisen läpimurron jälkeen ja asiaan palataan 22.5. pidettävässä euroryhmän kokouksessa. Lisäksi euroryhmä sai selvityksen Euroopan keskuspankin valvonta-viranomaisen sekä kriisintarkkailuneuvoston toiminnasta. Euroryhmä myös sopi periaatteista, joilla investointeja pyritään vauhdittamaan kussakin jäsenmaassa ja sai suullisen tilannekatsauksen Kyproksen ohjelman jälkeisen toisen valvontakäynnin tuloksista.

Järjestämättömät luotot

Keskustelun aluksi saatiin jäsenmaiden suuresti vaihtelevia tilanteita koskeva esitys asiaa selvittäneen työryhmän puheenjohtajalta. Pankkien järjestämättömien luottojen määrä EU:ssa on yhteensä 1 000 miljardia euroa (keskimäärin 5 % kaikista luotoista). Järjestämättömien luottojen korkeaa tasoa etenkin eräissä euromaissa (Kreikka, Kypros, Portugali, Italia, Slovenia) voidaan pitää suurimpana tämänhetkisenä pankkeihin liittyvänä ongelmana. Järjestämättömien luottojen määrä on kuitenkin viime vuosina kääntynyt jossain määrin laskuun ja joissakin maissa on päästy jo hyvin alhaiselle tasolle.

Käydyssä keskustelussa korostettiin kokonaisvaltaisen strategian tärkeyttä asian ratkaisemiseksi. Todettiin myös, että asian eteen on jo tehty paljon ja että järjestämättömien luottojen tasoa on saatu alennettua. Keskustelussa todettiin tärkeäksi kehittää jälkimarkkinoita, jotka ovat nykyisellään liian ohuet. Todettiin myös, että pankkisektorin reformit eivät ole helppoja ja joissain tapauksissa edistymisen on ollut hidasta. Tilanne on joka tapauksessa vakiintunut. Puheenjohtaja totesi yhteenvedossaan pitkälti yhtenevän näkemyksen vallitsevan tarpeesta nopeuttaa järjestämättömien

luottojen ongelman ratkaisemista mm. luottojen jälkimarkkinoita kehittämällä, omaisuudenhoito-yhtiöitä hyödyntämällä sekä pankkisektorin uudelleenjärjestelyillä.

Yksityisten investointien vahvistaminen Pohjois-Afrikassa

Bruegel alusti keskustelun nostamalla esille Pohjois-Afrikan keskeiset haasteet, jotka ovat mm. nopea väestönkasvu, nuorten heikko työllisyys, rakenteelliset puutteet infrastruktuurissa ja hallinnossa, sekä kauppasopimusten puutteet. Tarve sekä yksityisten investointien lisäämisellä on ilmeinen ja asia vaatii globaalitason yhteistyötä. Saksa on asiassa aktiivinen G20-puheenjohtajuuskaudellaan. Keskeiset alueella toimivat instituutit ovat Euroopan investointipankki (EIP), Euroopan jälleenrakennus- ja kehityspankki (EBRD) ja maailmanpankki, OECD sekä alueelliset kehityspankit.

Komissio korosti komission naapuruuspolitiikan sekä valmisteilla olevaa Euroopan kestävän kehityksen rahaston sekä yksityisen ja julkisen rahoituksen yhdistämisen (blending) merkitystä. On ensisijaista että tarvittavat rakenteet, säädökset, instituutit ja niiden hallinto ovat olemassa ja luotettavia. Myös rahoituksen saatavuus on yleisesti ongelma. Valtiovarainministeriöiden olisi komission mukaan tarpeellista arvioida takuurahaston ja suoran rahoituksen myöntämistä osana kokonaisstrategiaa.

G20-puheenjohtajamaa Saksa korosti EU:n ja Afrikan välisen yhteyden merkitystä. G20-ohjelma kytkee eri toimijat yhteen, joita ovat erityisesti alueelliset kehityspankit. Saksa jatkaa dialogia Afrikan kohdemaiden kanssa ennen G20-huippukokousta syksyllä. EIP nosti keskeiseksi kehittämiskohteeksi uudet rahoitusvälineet, joilla mahdollistetaan yksityiset investoinnit. Kyse on myös lahjarahan hyödyntämisestä uudella tavalla ja yhdistämisestä laajempiin kehittämistavoitteisiin. EBRD korosti, että se on rahoittanut viime vuosina hankkeita mm. Tunisiassa, Egyptissä, Jordaniassa, Libanonissa yli 5 mrd. eurolla yli 500 hankkeessa. Pääpaino on ollut yhteiskunnallisen ja taloudellisen muutoksen kehittämisessä.

Maailmanpankki korosti työllisyyden merkitystä erityisesti nuorten ja naisten osalta. Uuden sukupolven kouluttaminen ja työllistäminen on keskeinen tavoite myös muuttoliikkeen ns. juurisyiden hallitsemisen näkökulmasta. OECD on ollut mukana kansainvälisten rahoituslaitosten ja alueellisten kehityspankkien kanssa yhteistyössä 12 vuoden ajan. Keskeiset alueet ovat kilpailukykyasiat ja hyvä hallinto, rahamäärät ovat vielä kuitenkin pieniä.

Käydyssä keskustelussa todettiin, että kyse ei ole enää ainoastaan kehityspolitiikasta, vaan turvallisuudesta, taloudesta ja muuttoliikkeestä. Yksityinen rahoitus on avainasia. Myös kauppasopimukset olisi saatava nopeasti kuntoon, samoin kuin tekninen apu. Lyhyen aikavälin suuri haaste on muuttoliike, mutta sen juurisyvät ovat Pohjois-Afrikkaa kauempana. Talous ja turvallisuus kytkeytyvät toisiinsa, ja Afrikka on iso markkina tulevaisuudessa. Keskustelun lopuksi puheenjohtaja peräänkuulutti hyvien kokemusten ja käytäntöjen arviointia. Oikeusvarmuus, kumppanuudet, toimiva hallinto- ja virkavalta sekä oikeuslaitos ovat tärkeitä, kuin on myös toimiva koordinaatio.

Verotuksen varmuus

Asiakohdan aluksi kuultiin komission (komissaari Moscovici) sekä OECD:n (pääsihteeri Gurría) pitkät alustukset siitä, mitä on jo tehty verotuksen varmuuden ja toisaalta veropetosten ja veronkierron torjunnan aloilla. OECD ja IMF julkistivat maaliskuussa raportin verotuksen varmuudesta (<http://www.oecd.org/tax/g20-report-on-tax-certainty.htm>). Komissio puolestaan korosti, että vaikka hyviä tuloksia on jo saavutettu, on tärkeää jatkaa työtä ja nyt on useita tärkeitä veroesityksiä pöydällä.

Keskustelussa todettiin petosten torjunnan olevan yhteydessä verotuksen varmuuteen, kun petosten torjunnassa edetään, paranee myös verotuksen ennustettavuus. Petosten lisäksi tulee pyrkiä estämään eri maiden erilaisen lainsäädännön liiallinen hyväksikäyttö yritysten toimesta. Yksi uusi haaste on digitalisaatio. Yhdysvaltojen tulevista päätöksistä ei kukaan voi tietää. Keskustelussa nostettiin myös esille, miten EU:n eteneminen OECD:tä pidemmälle voi olla ongelmallista. Tämän näkemyksen vastapainona huomautettiin, että EU:n tulee olla veroasioissa tiennäyttäjänä globaalitasolla. UK tulee olemaan mukana näissä asioissa OECD:n, G7:n ja G20:n kautta myös sen jälkeen, kun se ei enää ole EU:n jäsen.

Muut asiat

Lounaskeskustelun aiheena oli talous- ja rahaliiton tulevaisuus, jonka syventämisen suhteen keskustelussa tuotiin esille varauksellisia näkemyksiä. Asiaa koskeva komission keskustelupaperi on määrä julkistaa toukokuun lopulla.

Euroryhmä 7.4.2017

1. Kreikan tilannekatsaus

Instituutioiden ja Kreikan välisissä neuvotteluissa on pyritty löytämään yhteisymmärrys suurista uudistuksista ja pienemmät yksityiskohdat on jätetty toisen väliarvion loppuun. Euroryhmän kokouksessa todettiin sovun löytyneen uudistuspaketista, jonka koko vastaa 2 prosenttia Kreikan bruttokansantuotteesta. Vuonna 2019 uudistetaan erityisesti eläkejärjestelmää 1 % / BKT edestä ja vuonna 2020 tuloverouudistus tuo toisen prosenttiyksikön verran parannusta julkiseen talouteen.

Kreikan hallitus sai luvan päättää samanaikaisesti myös menoja lisäävistä toiminnoilla oletuksella, että taloustilanne on paranemaan päin ja julkisen talouden sopeutusuralla on päästy tavoiteuran ylittävälle tasolle. Kreikan hallitus saa siis hyödyntää eläke- ja tuloverouudistuksesta aikanaan syntyvää liikkumavaraa, jos talous kehittyy myönteisesti.

Euroryhmä kannusti instituutioiden ja Kreikan edustajia viimeistelemään väliarvion mahdollisimman pikaisesti. Kun kaikista yksityiskohdista on sovittu ("staff level agreement"), palaa euroryhmä kysymyksiin Kreikan keskipitkän ajan sopeutusurasta ohjelman päättymisen jälkeen sekä Kreikan velkakestävyydestä. Tämä keskustelu tulee rakentumaan niille päätöksille, jotka euroryhmä teki jo toukokuussa 2016.

Kreikan väliarvion loppuunsaattamiseen palataan seuraavassa euroryhmän kokouksessa, joka pidetään 22. toukokuuta.

2. Pankkiunioni

Pankkiunioniin liittyen euroryhmä kuuli Euroopan keskuspankin valvontaelimen puheenjohtaja Danièle Nouy'ta sekä sai selvityksen yhteisen kriisinratkaisuneuvoston viimeaikaisesta toiminnasta. Pankit Euroopassa ovat nyt paremmassa kunnossa kuin aiemmin, mutta joitakin asioita on tarpeen hoitaa vielä kuntoon kriisin jäljiltä. Uuden rahoitusmarkkinaregulaation toimeenpano on kesken.

Euroryhmä ilmaisi tyytyväisyytensä siihen, miten sekä EKP:n valvontaelimen että kriisinratkaisuneuvoston työ on lähtenyt käyntiin. Jäsenmaat käyttivät muutaman puheenvuoron liittyen mm. BRRD:n toimeenpanoon.

3. Temaattinen keskustelu kasvusta ja työllisyydestä: investoinnit (yhteiset periaatteet)

Investoinnit euroalueella ovat edelleen alhaisemmalla tasolla kuin ennen kriisiä ja maakohtaiset vaihtelut ovat suuria. Investointien esteisiin puuttuminen on siten euroryhmälle tärkeä prioriteetti. Euroryhmä hyväksyi tässä yhteydessä julkilausuman, jossa todetaan seuraavat yhteiset periaatteet investointien edistämiseksi:

- 1) Uudistuksilla olisi pyrittävä edistämään yksityisiä investointeja ja resurssien uudelleenallokointia.
- 2) Tuottavuutta lisäävät julkiset investoinnit ovat tässä ratkaisevassa asemassa ja ne olisi asetettava etusijalle kasvun edistämiseksi lyhyellä aikavälillä ja potentiaalisen kasvun edistämiseksi keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä, vakaus- ja kasvusopimuksen puitteissa toimien.
- 3) Markkinaperusteista yritysrahoitusta tulisi kehittää rahoitusvaihtoehtojen monipuolistamiseksi.

Yhteiset periaatteet auttavat euromaita investointien vauhdittamisessa. Komissio seuraa kehitystä ja raportoi siitä säännöllisesti euroryhmälle.

4. Kypros – ohjelman jälkeinen seuranta – toinen arvio

Euroryhmä sai suullisen tilannekatsauksen Kyproksen ohjelman jälkeisen toisen valvontakäynnin tuloksista, jotka ovat rohkaisevia. Talous on toipunut, kasvu on 3 % tai jopa sen yli ja sopeutustoimet ovat johtaneet vahvaan perusjäämään julkisessa taloudessa. Kasvu on myös vahvalla ja terveellä pohjalla, joskaan keskipitkän aikavälin riskejä ei voida unohtaa. Kyproksen ministeri kertoi hallituksen sitoutuneen viemään loppuun vielä tarpeelliset uudistukset, jotka liittyvät mm. järjestämättömiin luottoihin, rahoitusmarkkinoihin sekä joihinkin osiin valtion budjettia. Euroryhmä oli tyytyväinen Kyproksen tilanteeseen ja kehitykseen.

5. Kansainvälisiin kokouksiin valmistautuminen - valuuttakurssikehitys

Euroryhmä keskusteli lyhyesti siitä, miten euron valuuttakurssin kehitystä ja sen taustalla olevia tekijöitä kommunikoidaan kolmansille maille, kuten Yhdysvalloille.

Suomen edustajat

Valtiosihteeri Artjoki, alivaltiosihteeri Saarenheimo, virkamiesvaltuuskunta

Asiakirjat

-

Liitteet

Viite

Asiasanat

Hoitaa

Tiedoksi
